

УДК 658:657.9:336

О.І. САВЧЕНКО, професор, канд.екон.наук, НТУ «ХП»

ФОРМУВАННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний етап розвитку підприємств пов'язаний з проблемою недостатньої забезпеченості фінансовими ресурсами, необхідністю пошуку фінансових джерел, їх оптимального використання, залучення фінансових ресурсів і оптимального управління ними, тобто здійснення фінансового менеджменту на підприємстві. Саме

це, вимагає від підприємців посилити свою увагу до проведення фінансового аналізу, який полягає у визначенні найголовніших фінансових коефіцієнтів. У той же час, фінансовий аналіз є однією із складових частин фінансового менеджменту і, як правило, включає наступні частини: аналіз і прогнозування фінансового стану підприємства, фінансові і комерційні розрахунки, аналіз інвестиційних проектів та аналіз ризиків у процесі управління фінансовими активами і джерелами коштів.

Кількість публікацій з проблем визначення вартості підприємств, оцінки вартості активів із позиції формування антикризової стратегії значно зросла. Ці проблеми було досліджено у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Малюга Н.М., Карзаева Н.М., Бланк І.О., Ковальов В.В., Рассказов С.В., Теренова В.О., Ніколаєва С.А., Валдайцев С.В., Товажнянський В.Л., Боди З., Мертон Р., Павлюк І., Урбан Н.М., Манойленко О.В. та інші. Дослідження, що пов'язані із визначенням напрямків фінансової антикризової стратегії потребують подальшої розробки.

Ефективність господарської і фінансової діяльності підприємства у динамічному зовнішньому середовищі, в першу чергу, визначається його фінансовим станом.

Фінансовий стан — це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії елементів системи фінансових відносин підприємства. Він характеризується розміщенням і використанням фінансових ресурсів та джерел їх формування. Критеріями оцінки служать фінансові коефіцієнти, що відображають конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловій співпраці. Ці показники повинні відображати наскільки надійне підприємство як партнер.

Метою оцінки фінансового стану підприємства є пошук резервів підвищення рентабельності виробництва і виконання ним зобов'язань.

Оцінка фінансового стану також використовується при визначенні інвестиційної привабливості. Прийняття інвестором рішення щодо доцільності вкладення свого капіталу в конкретне підприємство буде мінімально ризикованим при надійності інформації про відповідні показники фінансового стану підприємства.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохідність підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежать від його платоспроможності. Показники фінансового стану повинні бути такими, щоб всі економічні партнери могли отримати відповідь на питання: наскільки надійне підприємство для співробітництва, а отже, ухвалити рішення про економічну доцільність продовження цих відносин.

Важливо не тільки систематично розраховувати та порівнювати в динаміці показники фінансового стану підприємства, а й правильно їх оцінювати. З цією метою, можна рекомендувати для об'єктивної оцінки основних показників фінансового стану систему нормативних значень.

Зіставляючи фактичні показники оцінки ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості і стабільності з наведеними нормативними значеннями, можна

зробити висновок про фактичний стан ліквідності, платоспроможності й фінансової стійкості.

У підприємства дуже часто виникає потреба не тільки в деталізованому аналізі фінансового стану за показниками оцінки його майна, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності, кредитоспроможності, ділової активності тощо, а й у комплексному експрес-аналізі за скороченою кількістю показників.

Для комплексної оцінки експрес-методом фінансового стану підприємства слід використовувати узагальнюючі показники, які здебільшого є індикаторами фінансового стану підприємства і визначають можливість його беззбиткової діяльності як у найближчій час, так і у перспективі.

Визначення фінансового стану на ту чи іншу дату допомагає відповісти на питання, наскільки правильно підприємство управляло фінансовими ресурсами протягом визначеного періоду, як воно використовувало майно, яка структура цього майна, наскільки раціонально воно поєднувало власні й позикові джерела фінансування, яка віддача виробничого потенціалу.

Показники кожної з наведених груп характеризують фінансовий стан залежно від результатів виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності підприємства. Кожний із цих показників можна використати для оцінки і визначення факторів, які вплинули на конкретну ситуацію, що характеризує конкретний показник. Визнавши фактори, які так чи інакше вплинули на фінансовий стан підприємства, можна виявити резерви підвищення його фінансової стійкості.

У сучасних умовах господарювання доцільним є використання підприємцями антикризової фінансової стратегії за такими напрямками:

- проведення поглибленого аналізу структури кредиторської заборгованості у динаміці з метою пошуків способів і джерел її погашення;
- аналіз структури заборгованості за довгостроковими кредитами з метою з'ясування причин несвоєчасності їх погашення;
- аналіз структури дебіторської заборгованості, причин її виникнення і можливостей погашення;
- забезпечення необхідного рівня самофінансування виробничого розвитку підприємства за рахунок прибутку, оптимізації податкових платежів, ефективної амортизаційної політики;
- підвищення рівня ліквідності активів шляхом збільшення питомої ваги оборотних активів;
- проведення інвентаризації основних виробничих фондів для визначення їх придатності й необхідності в експлуатації;
- проведення аналізу ефективності й доцільності довгострокових фінансових вкладень;
- ефективне управління портфелем цінних паперів, у т. ч. прибутковими операціями на фондовому ринку;

— забезпечення компенсації можливих фінансових збитків шляхом:

1) резервування частини фінансових ресурсів у вигляді формування цільових резервних фондів, страхового фонду підприємства відповідно до вимог чинного національного законодавства та статуту підприємства;

2) формування системи штрафних санкцій.

Для розробки найбільш конкурентноздатної фінансової стратегії важливо знати не тільки аналіз рівня і динаміки даних коефіцієнтів у порівнянні з визначеною базою, але і знаходити оптимальні пропорції між ними. Незважаючи на простоту й оперативність наведених вище фінансових коефіцієнтів, при прийнятті фінансових рішень необхідно враховувати обмеженість цих показників.

Список літератури : 1. Бердар М. М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства / М. М. Бердар // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №5. – С.133-138. 2. Борисов А.Н. Организация финансового менеджмента на малых предприятиях // Финансовый менеджмент (рус).-2004.-№6.-С.34-43. 3. Дворецкая А.Е. Организация управления финансами на предприятии // Менеджмент в России и за рубежом (рус).-2002.-№4.-С.96-104. 4. Череп А.В. Фінансовий менеджмент як необхідна передумова ефективного управління підприємством// Економіка.Фінанси.Право (укр.).-2005.-№3.-С.13-16